

O ŠTIRIH DESETLETJIH RAZISKOVALNEGA IN ANSAMBELSKEGA DELA

dr. Mire Omerzel – Mirit ter ansamblov Trutamora Slovenica in Vedun

(spomine je zapisala Mirit)

Letos praznujemo **35 let svojega delovanja**, podpisana dr. Mira Omerzel – Mirit pa **čez 40 let etnomuzikološkega raziskovanja**. A nikakor nismo še za staro šaro. Prej obratno. **Še vedno smo varuhi svoje glasbene dediščine** in še vedno zavzeto **razvijamo svoje sposobnosti, glasbene in duhovne, se razgledujemo po zvočnih danostih preteklosti – za prihodnost. Smo dobitniki številnih umetniških, pedagoških in znanstvenih nagrad**, kar pomeni, da je ta prostor naša prizadevanja potreboval. **Kot ambasadorji slovenske kulture smo gostovali po vsej Evropi in na vseh celinah**. Začrtali smo si **jasno pot: koncertno prebudniško pot** (raziskovanje, restavriranje, obujanje, koncertno predstavljanje, ozaveščanje ljudi in **razgaljanje naše resnične in nepotvorjene glasbene dediščine**). V slovenski prostor smo vnesli ustvarjalnost, ki je do tedaj še ni bilo, Slovincem pa darovali številna dela.

Ustvarjalna bera treh in pol oziroma minulih štirih desetletij je sledeča: preko **tisoč koncertov** doma in v tujini; **šestnajst plošč oziroma zgoščenk**; več kot **trideset TV oddaj** in TV koncertnih posnetkov; **številne znanstvene študije in predavanja ter sedem knjig**; **tedensko** se od leta **1995** odvijajo **tečaji in delavnice** o močeh zvoka in duha.

Glasbeniki ansambla **Trutamora Slovenica / Vedun** smo varuhi **slovenske in slovanske glasbene dediščine**, pa tudi **medkulturni povezovalci**. Pravzaprav je najbolje, da sama povem nekaj o prehojeni poti.

ANSAMBEL ZA STARO IN MEDITATIVNO GLASBO TER
TRANSCENDENTALNI ZVOK LJUDSTEV SVETA

Kdo bi sicer poznal bolje svoje poslanstvo in doživeto kot mi ustvarjalci? Je že prav, da napravimo kratko **inventuro** in pogledamo, kakšna je bila ta naša **ustvarjalna znanstveno-umetniška in duhovna avantura**, kaj nam je prinesla, od kod izhaja in kam nas vodi.

Glasbeni jezik se je kot blisk spustil v mojo dušo v **najstniških letih**, torej ne prezgodaj in ne prepozno; v najobčutljivejših letih, ko sem že lahko globlje začutila njegovo opojnost in zaklade. Mojo prvo glasbeno izobrazbo mi je omogočilo učenje **klasične kitare**. **Pri sedemnajstih in pol** sem postala **najmlajša učiteljica kitare** na Slovenskem. Pa ne tiste kitare, kakršno so poznali v mojem času in je služila predvsem akordski spremljavi. Postala sem občudovalka tiste kitare, na katero je bilo mogoče igrati tudi zahtevnejša klasična dela, pa tiste skladbe, ki so se spogledovale z ljudsko glasbo. Pri šestnajstih letih starosti me je (v gimnazijskih letih) osvojil **nov navdih in izziv**. **Prvo srečanje s starimi slovenskimi glasbili, kot so male cimbele ali oprekelj, trstenke, različni tipi arhaičnih citer**, so mi postali življenjski izziv in nakazali drugačno iskanje. Zdelo se mi je, da **premalo vem ali vemo o naši zvočni zgodovini**, tisti izven napisanih skladateljskih del. Pa se je začelo – **entuziazem** brez primere, ki **še vedno ni presahnil**, le skozi desetletja je **dobival drugačne vsebine in drugačne razsežnosti**.

Pri dvaindvajsetih letih sem sestavila **prvi ansambel za oživljanje stare slovenske ljudske glasbe** (še brez imena). **Izsledke svojih etnomuzikoloških raziskav je bilo treba postaviti še na oder**. Stara glasbila iz davnine so govorila s svojstvenim zvočnim jezikom, tako drugačnim od vsega znanega. O glasbi sicer ni mogoče celovito govoriti in pisati s pisano besedo. **Zveneti mora in odmevati v dušah in srcih**, tako v tistih, ki glasbo izvajajo, kot tudi v tistih, ki glasbo poslušajo. **Pri sedemnajstih letih sem pričela s študijem muzikologije in etnologije**. Ker ta povezava tedaj še ni bila možna, a sem vztrajala, da hočem študirati samo to in nič drugega, so mi študij dovolili na **lastno odgovornost**. In tako je še danes. **Vse, kar odkrivam in počnem, počnem na lastno odgovornost. S svojo zavestjo in vestjo**. S svojo voljo in raziskovanjem. Na srečo sem v prvih terenskih raziskavah imela podporo v svojem partnerju – **Matiji Terlepu**. Skupaj sva prečesala Slovenijo, **se srečala še z zadnjimi godci na stara glasbila in otela pozabi marsikatero glasbilo**, ki bi sicer romalo v peč ali v koš. **Zbirka** je rastla in rastla. Danes **obsega preko 200 glasbil**. **In še vedno raste**. Le da v njej niso samo slovenska glasbila, temveč tudi **iz vseh celin, iz različnih kultur in časov**.

Ko sem s sodelavci vstopila v drugo polovico življenja in ustvarjanja, sem se pravzaprav zavedla, da tako moja kot naša **ansambelska ustvarjalnost poteka v sedemletkah**. Vsaka je bila prežeta s svojevrstno pozornostjo in voljo, ki sta bili najprej usmerjeni v **zbiranje glasbil, nato v poglobljanje tudi komaj zaznavnih ravni zvoka, misli in čustev, uma, duha ali zavesti**. Ustvarjalni zagon članov ansamblov se torej izrisuje v **sedemletnih ciklih**. Prvemu mojemu in Matijevega sedemletnemu obdobju **raziskovanja slovenskih ljudskih glasbil in zvočil** je sledilo obdobje **odrskega predstavljanja ljudskih glasbil in pesmi**, nato sedemletno obdobje raziskovanja in razvijanja **glasovnih zmožnosti**. V četrti sedemletki se je ansambel globoko usidral v **raziskovanje najglobljih skrivnosti zvoka in izročila ter oblikotvornosti** frekvenčnega Univerzuma, v katerem živimo. V preteklosti so namreč **zvočni Misteriji** naših planetarnih **prednikov** kot tenkočuten kompas narekovali **prodiranje v transcendentalno »resničnost«** sluha, čutil, **nadčutil in zavesti ter pogojevali zvočne danosti, obliko in uglastitve ljudskih glasbil, pesemske tematike, načine izvajanja in neobičajne tehnike prepevanja**. **Razkrivanje mističnosti in ekologije zvoka** je misija naše pete in šeste sedemletke ter igra in prepevanje v **t. i. šamanskem transu**. S 35-letnico ansambelskega delovanja stopamo v šesto sedemletko, jaz pa v osmo. Ne, ni malo. Je pa predvsem zelo **pestro in bogato**.

V študentskih letih so mi moji študijski kolegi nadeli ime »sveder«. Res je, vrtala sem in **vrtala v neznano** in predvsem na tista področja, ki drugih niso zanimala, celo mojih stanovskih kolegov etnomuzikologov ne: **v zvočne slike iz davnine, ki so odmevale tudi v našem času**. Na srečo nisem, razen v prvih študentskih letih, ko sem poučevala kitaro v glasbeni šoli, nikoli službovala v nobeni instituciji. Morda sem prav zato lahko **vedno sledila svoji vesti**, svojim uvidom in zamislim; ni se mi bilo treba prilagajati temu, kar zahtevajo institucije. Tako sem dobila še novo ime – **samohodka**. Ja, hoditi sam ni lahko. Pa vendar po moje je edino možno s polnino duha, s prodorno zagnanostjo in iskrenostjo. Od tu je samo še korak v **pionirska raziskovanja zvoka**.

Prvi ansambel, v katerem smo predvsem **oživljali slovenske ljudske pesmi in glasbila**, je ob 10-letnici (1988) dobil ime **Trutamora Slovenica** (ansambel za **arhivsko oživljanje** slovenske ljudske glasbene dediščine) po starodavnem staroslovenskem simbolu v obliki **pentagrama**, ki naj bi prednike našega etničnega prostora **varoval pred slabim ali pred moro**, tudi pred nezavedanjem ali **izgubo lastne identitete**. Zato je postal naš simbol in vodilo. Leta **1999** sta bila rojena še ansambel **Truta** (ansambel za arhivsko oživljanje slovenske in **evropske stilne in ljudske glasbene dediščine** preteklih dob od srednjega veka in renesanse do danes) in ansambel **Vedun** (ansambel za **staro in meditativno glasbo ter transcendentalni zvok ljudstev sveta**).

Naravnost **žalostno je, da Slovenci ne poznajo več svoje glasbene tradicije. In zakaj ne?** V stari socialistični Jugoslaviji je bila ljudska glasba namerno prezrta in tudi preganjana. V njej je prevečkrat zazvenela osovražena beseda – Bog, božansko. Joj, koliko polen smo zato dobili pod noge! Spominjam se, da sem se razočarana zjokala, ko sem končno došla, v čem je »problem« nesprejemanja. Dandanes pa tičijo težave nepoznavanja ljudske glasbe drugje. Temu je tako predvsem zaradi nadvse **modnega pačenja** današnjih popularnih ansamblov tisočletja dedovanih pesmi in melodij ter zaradi **klanjanja tem prizadevanjem**. Ker je torej v **modi predvsem zabavnjaška nota** s pridihom ameriškega countryja, pa sodobnega rocka, jazza, turbo folka itd. Toda **če se je naša ljudska glasba obdržala več kot 2000 let** (in torej vse do atomskega veka) le z rahlimi interpretativnimi spremembami ali **skorajda nespremenjena, si je to zaradi nečesa prislužila** (zaradi njene **sporočilnosti**). Dandanes sodobni glasbeni interpreti žal ne gredo globlje od površinskega poslušanja melodij, harmonij in ritmov. **Mi pa se poglobljamo v njeno bitnost že vse življenje**. Namen in **sporočilnost glasbe, še zlasti stare, večine ansamblov ne zanimajo. Zato tudi brez zagat ali pomisleka izkrivljajo glasbeno dediščino našega prostora** in sicer z opravičilom (?), češ da jo bodo mladi tako lažje sprejeli. Toda **bistvo ljudske glasbe preteklosti je prav v prenašanju večnih oz. brezčasnih sporočil in modrosti o življenju in bivanju**. Celotni intervali, melodične linije in harmonske

zveze ter tonske višine imajo skrit pomen, ki učinkuje na duha in telo; na življenje samo. Vendar to sodobnim interpretom ni več pomembno. Dandanes zato **poslušamo že krepko osiromašeno in popačeno pesem Staroslovencev**, njena iz generacije v generacijo dedovana sporočila pa so zvođenela.

Nič ne pomaga, če so izvajalci ljudske glasbe dobri glasbeniki. Če **pesem v njihovih obdelavah izgubi svojo prvinsko in celovito vrednost, ji delajo nadvse slabo uslugo.** Radi bi opozorili na sledeče: **zaradi tovrstnega izkrivljanja ljudske glasbe in površinskosti v smislu popularne preobleke kmalu slovenski živelj ne bo več poznal svojih iz roda v rod dedovanih pesmi in napevov** (upor temu je gibalo in temeljni vzrok naših pionirskih prizadevanj še zlasti v prvih dveh desetletjih). **Čas je, da se kaj spremeni. Da se da veljavo tudi skrbno varovani glasbeni preteklosti.** Zdi se nam, da bi bilo nadvse primerno, če bi končno dobilo (ponovno!) veljavo tudi predstavljanje ljudske glasbe v kolikor se da neokrnjeni obliki, saj **prenaša v naš čas tisočletna sporočila.** Tako je bilo vsaj še do zadnjih desetletij 20. stoletja. T. i. **narodnozabavna glasba**, ki se celo samooklicano vse pogosteje imenuje (ljudska) glasba slovenskega prostora, pa je zadala ljudski glasbi **močan uničujoč udarec.** Zaradi tega in tovrstnih novodobnih »prizadevanj«
čez desetletje ali dva nihče več ne bo poznal lastnih zvočnih korenin. **V prostor sicer odzvanjajo bučne besede o ohranjanju ljudskega glasbenega izročila** t. i. »ljubiteljev«
ljudske glasbe. Vendar dejanja in novodobne priredbe ljudskega blaga teh besed ne potrjujejo. Prav obratno. **Teško je poslušati doneče besede o ljubezni do slovenskega zvočnega izročila, istočasno pa peti ljudske pesmi tako, da so skorajda neprepoznavne! Res je, ljudska glasba je skozi stoletja pomagala živeti in preživeti – toda ne na izkrivljen način. Nikoli tudi ni služila zgolj zabavi (kot danes), temveč je prinašala izbrane besede in zvoke v razmislek in opomin.**

Po prvih šokih, ki so jih doživeli poslušalci na Slovenskem, **ko smo jim začeli predstavljati slovensko glasbeno izročilo v neizkrivljeni obliki** in brez popularnih in modnih prevlek, in so se s pomočjo pesmi in raznobarvne palete nenavadnih in pozabljenih glasbil **začeli srečevati s seboj in s svojo lastno bitnostjo, smo se po dveh desetletjih in pol koncertiranja za več kot desetletje skorajda povsem umaknili z odrov.** Pričel se je čas prakticiranja **transcendentalne meditacije in doživljanja čudes.** Sama pa sem dobrih **12 let izkušala še jogijsko levitacijo, študirala vedski džotiš in ajurvedsko medicino, pa karuna reiki** oz. dosegla mojstrstvo **tibetanskega men-ho** povezovanja z vesoljem. Vse spoznano sem razvila v tehniko **kozmične resonance.** Nato se mi je odprl svet **kozmičnih iniciacij;** opravila sem tudi mednarodni tečaj za **bioenergoterapevta, se učila havajske hule in hune ter slovenskih in balkanskih plesov.** In še in še bi lahko naštevala. Vse to je služilo le kot **temelj za razvijanje svojih tehnik in poti, Veduna poti.** Raziskovanje nas je peljalo **vse globlje in globlje.** Samo poustvarjanje nam nikoli ni bilo dovolj. Hotela sem in hoteli smo **vedeti še več, še širše, ter odkriti smisel in namen našega glasbenega izročila; pa dojeti, kaj nam še danes šepeta in v kaj nas nagovarjajo tisočletja dedovane pesmi in starodavna glasbila,** ki so se kot ljudska ohranila do druge polovice 20. stoletja, do atomskega veka torej. Pričelo se je naše **intenzivno širjenje lastnih duhovnih obzorij, potovanje po osi zavesti vse širše ali vse višje** (besede za opisovanje te avanture so nezadostne, presiromašne). Sledilo je torej **odkrivanje duhovnih parametrov lastne biti in zvoka. Zvok pa se je medtem neustavljivo spreminjal, prav tako naše interpretacije in občutenje.**

V prvih dveh sedemletkah, ko smo delovali **kot kustosi v galeriji zvoka,** smo se pravzaprav **šele seznanjali z zakladnico naše glasbene dediščine,** raziskovali glasbila in njihove zmožnosti. Sledilo je pretanjeno **raziskovanje rabe glaslu, njegovih naravnih danosti in zmožnosti,** pa tudi izjemnosti (npr. neobičajnega grlenega alikvotnega petja). Nato je iskanje narekovalo **povezovanje glasov z glasbili** in dalje odkrivanje **starodavnih brezčasnih obredij,** ki v svoji biti prav tako prenašajo **pomembna sporočila tudi sodobnikom. Presegali smo svoje meje vse bolj in bolj, iskali povezave, različnosti in podobnosti,** tudi z umetno glasbo, zlasti s srednjeveško in renesančno glasbo (v okviru ansambla **Truta**), nato pa **smo razprli**

krila na ves svet, na vso Zemljo, na glasbila različnih kultur in civilizacij, različnih časov in življenjskih filozofij. Iz majhne Slovenije v srcu Evrope nas je ustvarjalna pot vodila v odkrivanje tujerodnih zvočnih jezikov in glasbil. V letu 1999, ko je bil rojen ansambel Vedun, se je prvotni entuziazem za razkrivanje lastne dediščine razširil na zvočne podobe Zemlje. Pesem Zemlje je pričela

vabiti z magično močjo. Neustavljivo. In na koncertih ansambla Vedun smo pričeli predstavljati tudi zvočne bisere iz različnih dežel, najraje pa tiste pesmi, vse pogosteje svete, ki so učinkovale na ljudi tako, da so jim širile zavest in duha, um in srce. Z ansamblom Vedun se je porodil ansambel za transcendentalno izkušnjo zvoka, kar pomeni, da smo bili naravnost potisnjeni v izkušanje svetov onkraj fizičnega in slišnega, tudi komajda zaznavnega in zvočno pritajenega. S širjenjem lastne zavesti (po domače z delom na sebi) se je širilo tudi naše dojemanje zvoka in pesemskih vsebin, pa tudi rekonstrukcij posameznih glasbil, ki so bila prav tako v preteklosti izdelana zelo

premišljeno, njihove uglasitve pa so na poslušalce delovale na svojstven, rekli bi lahko celo – na načrtovan način. Vsak ton ima namreč svojo moč in na sebi lasten način deluje na poslušalce. Z duhovno rastjo smo poglobljali tudi svojo sposobnost igre v transcendentalnem stanju zavesti oz. v t. i. šamanskem transu, ki zahteva glasbeno ustvarjanje v utišanem umu. Um ne deluje. Pomnjenje je oteženo. Ne, ni lahko. A tjakaj nas je nezadržno peljala naša ustvarjalna pot.

Z letom 2000 se je pričela še moja nova in pomembna avantura: raziskovanje duhovnih modrosti preteklosti ter z modreci različnih dežel povezanih duhovnih in zvočnih orodij. Naj spomnim, da je iz našega etničnega prostora že kmalu po pričetku štetja let izginila staroveška modrost svetlobe in energije zvoka. Zadnjih 2000 let so se različne religije in družbene ureditve tega sveta na vso moč trudile, da bi vse, kar diši po kozmični zavesti ali poganskemu, izgnale in človekovega vsakdana. Žal niso razumele dimenzij in dobrobiti kozmične zavesti in povezanosti človeka z Zemljo in vesoljem, ki jih potrjuje tudi današnja znanost. Ali pa prav zato. Toda ljudska glasba je vsaj v redkih prežitkih in sledovih to povezanost ohranila vse do danes. Če ji dobro prisluhnemo, bomo zaznali v tej skozi generacije dedovani glasbi nekaj izjemnega, čarobnega, nadvse učinkovitega, prodornega in celo zdravilnega. Ni nam treba seči daleč. Lahko ostanemo tudi na slovenskih tleh in se poglobimo v to, kar so nam zapustili naši predniki. V tem bogatem ljudskem glasbenem izročilu so otete številne zvočne formule, ki so se spoštljivo ohranjale skozi stoletja, če ne že tisočletja. Čemu? Ker je vredno. Ker imajo svoj namen in pomen. Ker imajo ti biseri izjemno moč in prodornost. Odgovarjajo tudi na večna vprašanja, ki si jih zastavlja človek že vekove.

Naš šamanski poltrans je po prvih letih delovanja začel ponujati drugačne možnosti in drugačen naboj. Naboj razširjene zavesti. Tudi Tinetove, čeprav je najmlajši v ansamblu in v njem deluje od predšolskih dni, ima drugi najdaljši staž v ansamblu, saj v njem s kratkimi prekinitvami poje in igra 28 let. Pa tudi Mojnine, ki je začela svojo glasbeno pot že v predšolski dobi, v ansamblu pa je že skoraj 26 let. Muziciranje v transcendentalni zavesti nam je omogočilo občutiti subtilnost zvoka, njegove skrivne in prikrite moči. Pričeli smo dojemati in ustvarjati magijo zvoka, alkimijo zvočnih energij, ki lahko urejajoče posežejo tudi v človeška fizična telesa.

Od leta 1981 me je življenje pričelo obdarjati z izjemnimi izkušnjami – z občutenjem komaj zaznavnih tokov življenjske energije, ki se pretakajo skozi vsa živa bitja. Vse, kar vibrira, pa je tudi zvok. Vse, prav vse, je frekvenčno valovanje, slišne in neslišne frekvence/toni vesolja in Zemlje ter živih bitij, ki žive v Polju med njima, v razponu od snovnih svetov Zemlje do najvišjih ravni zavesti in simfonije frekvenc vesolja ter Vira življenja. Frekvenčno energijsko-zvočno valovanje, ki je tudi slišni zvok, ton, zven, ritem ..., je gibalo vsake glasbe, še posebej pa ljudske. Naši davni predniki so se zavestno povezovali z Zemljo in vesoljem, z lastno bitjo ali dušo. In mnogo bolje kot mi danes so razumeli učinkovanje zvoka, pa tudi misli in občutkov, ki so prav tako zvočna valovanja.

V letih 1993/94 se je med mojim duhovnim poučevanjem nepričakovano pojavil **t. i. vódeni zvok in vódeni gib, ki se porajata onkraj uma, v tišini uma**, v stanju brez misli; v transcendentalni zavesti ali šamanskem transu, v katerem človek lahko **ustvarja, prepeva ali igra**, kar mu narekujejo kozmični in zemeljski ritmi, **Inteligenca življenja, Univerzalni Logos**. Občutimo spontanost in **nepredvidljivost** zvočne reke, ki se tedaj steka skozi nas.

Slovensko in slovansko se je v minulih desetletjih vse bolj **razgaljalo v pestrem mozaiku zvočnih jezikov sveta** in njihovih pretanjenih globin. Spominjam se davnega koncerta (nekje v letih 1979/80) v **Bonnu**. Publika je bila izredno sprejemljiva in nadvse zvedava. Dobesedno srkali so iz nas informacije o naši deželi, ki jih je posredoval zvok. Kar naenkrat sem **na haloške trstenke pričela igrati melodije, ki jih sploh nisem poznala. In tudi nikoli poprej igrala!** Trstenke so sicer v prazgodovinskih različicah upodobljene na naših **situlah**, pa tudi na znameniti **situli iz Vač**. Simbolne upodobitve na njih nakazujejo, da so nanje **igrali starokeltski in ilirski svečeniki**. Kaj se je zgodilo tistega dne v Bonnu, v nabito polni dvorani? Ne samo, da so se skozme začele zlivati kot slap neznane melodije, tudi **igranje nanje se je spontano spremenilo. Zvočna igra je postala docela drugačna**. Moje igranje se je odvijalo v **poltransu**. Prvič! Ko sem se vrnila v običajno stanje zavesti, sem se zazrla v oba svoja sodelavca-glasbenika in občutila na sebi začudene poglede češ, »**kaj pa je to bilo?**«. **Ja, kaj pa je to bilo? Nekaj večnega. Nekaj težko doumljivega, neopisljivega in še težje razložljivega**. Zvok, ki je višjedimenzionalno orodje, pravcato **kirurško orodje, je odprl vrata** v neslutene ravni **zakladnice duha, ki pomni in pozna, česar se človekov um običajno ne zaveda. Ali še ne. Nov izziv je bil iniciiran**. Nova izkušnja ni potonila v pozabo. Razvijala sem jo dalje – do čistega **medijstva**. Ter potegnila vanjo še oba glasbenika. V **nenavadno zvočno prejo spontanih in harmonizirajočih zvokov – bistvo naših muziciranj**.

V ansamblu so se **menjavali pevci**, občasno smo sodelovali tudi z različnimi **instrumentalisti**, pa tudi z **ljudskimi godci na starih glasbilih**. V letu 2000 je ansambel zadihal docela drugače. Po mutaciji se je vanj vrnil **sine Tine** – kot dozorel glasbenik, čeprav je po izobrazbi univerzitetni diplomirani in evropski **inženir strojništva**. V **ušesih je imel neštete ljudske melodije**. Kako bi jih ne imel, saj jih je **poslušal vse otroštvo**, ko sta jih prepevala njegova mati (jaz) in njegov oče, oba glasbenika. V otroštvu je prejel dragoceno doto. **Že v predšolski dobi** pa je s staršema pričel otrokom **predstavljati otroške ljudske pesmi in zvočila**. Toda enako kot slovenska ljudska glasba so ga **privlačili tudi tuji glasbeni jeziki, še zlasti orientalski**. Tudi tu je doma. Skoraj desetletje se je učil igrati **trobento** in si tako pridobil osnovno glasbeno izobrazbo. Romi so ga učili bobnati. **Bobni in druga tolkala** so njegova specialnost, pa seveda **grleno petje**, kakršnega so ga učili sibirski šamani. Duhovne širjave je prinesel s seboj. Pri desetih letih starosti je že zahteval iniciiranje v duhovne tehnike.

Mojka, po izobrazbi **učiteljica matematike**, poleg tega pa **pianistka in pevka**, je več let službovala v ljubljanski Operi, najprej kot pevka, nato kot šepetalka. A je to glasbeno zvrst zapustila, saj je bila **nezdružljiva z ljudskim naravnim oz. neizumetničenim petjem**. Kot prva pri nas je ustanovila **svojo šolo za nego glasu in naravno petje**. V spontanem zvoku zna morda prav zaradi tega z glasom najti čudovite harmonije in blagodejna sozvočja.

Ko pa vsak izmed nas kot medij za zvočno reko zazveni v skupni igri, se vse samodejno sestavi – v nove harmonije. V nov zvok. Ubran in vselej drugačen hkrati. Tedaj vemo, da smo v resonanci – v sozvočju sobivanja in soigre. Glasba je matematika. Odmev kozmičnega reda. Alkimija neslišnih frekvenc, ki se želijo izraziti v slišnih zvokih. V glasbi se srečata teorija (tudi matematika in sodobna fizika) ter praksa. To združujemo v enovitost, v celoto. V zrcalni odmev prabitnosti kozmično-zemeljskega reda. V materialnem svetu tako teorija pogojuje prakso, praksa pa osmišlja teorijo. Tako delujemo in zato tudi muziciramo.

Obiskala sem najprej skorajda vse **evropske dežele**, še zlasti **slovanske**. Nato me je usoda zanesla med **severnoameriške in brazilске Indijance**, mehiške **Maje**, indonezijske **Balijce**, avstralske domorodne **Aboridžine**, med **Indijce** in **Tibetance**, med sibirske šamane – **Hakasijce** in **Tuvance**, med **Ruse** in **Beloruse**, med **Havajce**, **Egipčane**, **Grke**, **Maročane**, **Ciprčane** ... Ta potovanja so bila zame zelo pomembna, izjemno poučna in nadvse dragocena – tako iz življenjskega in duhovnega stališča, kot tudi iz glasbenega. S potovanj sem se in smo se vračali **z novimi spoznanji in novimi glasbili**. Ta potovanja so bila **gonilna sila delovanja in spreminjanja** – v vse širše in vse subtilnejše. Tako je moralo biti. Tudi za moja pisanja.

Kdaj pa kdaj smo po tujih deželah potovali vsi trije glasbeniki skupaj (in raziskovali namesto dopustovali). **Vsrkavali smo vase esence drugih kultur** ter njihovega glasbenega izražanja. Mene je v novi epohi (po letu 2000) **intenzivnega raziskovanja** duhovnih in glasbenih znanj različnih tradicij, pa tudi zavzetih **pisanj**, osvojil še zlasti sibirski **čartan**, havajska pomanjšana kitara – **ukulele** ter grška tambura – **buzuki**. Menda sem tudi **prva ženska, ki ne samo igra na buzuki, temveč celo koncertira z njim**. Nezaslišano, pravijo Grki in Ciprčani ter pristavljajo, da je to tudi zanimivo hkrati. A kako zelo moj je ta inštrument! Težko povem. V današnjem svetu, kjer svet in predstave oblikuje predvsem moška logika, ni lahko živeti in delovati. Še manj uspeti.

Kadar smo koncertirali z ansamblom **Vedun** in v to zvočno prejo svetih pesmi sveta in šamanskih glasbil različnih ljudstev sveta vpletali tudi pesmi in melodije iz lastne slovenske dediščine, smo se vse bolj pričeli **zavedati, kdo smo in kakšna je naša zvočna bitnost in poslanstvo: odkriti prikrito in skrivnostno**. Med leti 2000 – 2012 smo oba ansambla nato združili v enega – pod imenom **Vedun**. **Presegli smo ločevanje in zamejitve. Vse je postajalo bolj enovito in celotno. Zvok Zemlje. Tudi alkimija in magija zvoka preteklosti za prihodnost**. Pravzaprav tudi glasbe ni mogoče deliti na naše in vaše, na nekaj tukaj in nekaj tam. Celotne glasbe sveta so **tkanje iste zvočne preje**. **Tudi časovna obdobja niso pomembna, kadar zazveni brezčasno v vsej svoji žlahtni polnini**.

Naše glasbene izkušnje so nas pripeljale postopoma v **dragoceno, posebno in izjemno avanturo: v spontano igro in prepevanje v t. i. šamanskem transu ali theta stanju zavesti**, v katerem ni **nič predvidljivega** in v katerem ne vemo, **kakšen (vódeni) zvok bo sledil ali tekel skozi nas**. Ustvarjanje postane nehotno; vse teče **samo po sebi**, ker smo uglaseni z Inteligenco življenja; **dogodi se, ko se mora in kar se mora**; odpojemo ali zaigramo pa takšne zvočne slike, kakršne so **potrebne za ta trenutek in prisotne**. Skozi nas se pretaka **urejajoči (zdravilni) zvok, ki harmonizira valovanje zvočno-energijske reke veselja in Zemlje skozi ljudi, čas in prostor**. **In ta zvok širi zavest in zavedanje poslušalcev**.

Tako dobljeni zvoki so **zvočno-energijska kirurgija**, skalpel, nož ali šivanka, mehka dlan ali božajoča roka – kar je pač potrebno. **Ni not in zvočnih načrtov**, pesem ni več pesem, igra ni več igra, oboje je **veliko več**. In temu se posvečamo v zadnjih dveh desetletjih.

V tovrstni starodavni svečeniški glasbeni praksi se razgaljajo urejajoče zvočne podobe in glasbeno znanje naših prednikov. Nekdaj so bivali povsod na Zemlji modri ljudje, svečeniki ali zdravilci, ki so bili hkrati tudi glasbeniki, ali drugače – **glasbeniki so morali biti tudi modri svečeniki. Razumeti so morali zakonitosti življenja, bivanja in zvoka. In to do potankosti!** Ta modrost je žal **izgubljena, a se spet vrača**. Mora se vrniti. Blizu ji je sicer glasbena improvizacija, a je tudi ta še vedno daleč stran od muziciranja v transcendentalni zavesti. Razvijanju te spretnosti glasbe in zavesti **se zavzeto posvečamo** že skoraj dve desetletji. Kolikor zmoremo in kolikor je mogoče. Pa ne samo v koncertni obliki, temveč tudi na naših posnetkih, zgoščenkah, v pisni obliki pa tudi v knjigah, z besedo tudi na **mojih predavanjih, delavnicah in tečajih**.

Arhivsko rekonstruirano slovensko ljudsko glasbeno izročilo smo ohranili (konzervirali oz. muzealizirali) na številnih **gramofonskih ploščah** (prve plošče niso izšle pri slovenski založbi, temveč pri RTV Beograd), **zgoščenkah** (s knjižico v slovenskem in angleškem jeziku), v **TV oddajah, najdovršenejše** pa to napravili še zlasti v zadnjem projektu – dvojezični knjigi z dvema zgoščenkama **Vilinska nit zvočne preje**. Urejajoči zdravilni zvok je posnet na zgoščenkah **Štirje letni časi**. Ker pa sem silno zvedava in želim, prav tako kot mnogi poslušalci, tudi **razumeti, kako zvok deluje na ljudi, živali in okolje, sem izsledke svojih raziskovanj in svoja duhovna spoznanja in doživetja** popisala tudi v svoji knjižni seriji **Kozmična telepatija ali modrost onkraj misli in slišnega zvoka preteklosti za prihodnost** (tri knjige oz. dve knjižni enoti od devetih – o Indijancih in Majih – so že izšle). Naj omenim še duhovna sporočila v verzih – knjigo z naslovom **Zvočne podobe prebujene ljubezni**, ki je izšla leta 2012 in jo podarjam tako glasbenikom kot tudi duhovnim iskalcem – pogumnim bojevnikom v polju življenja. Naj **upesnjena duhovna sporočila** o duhovni rasti in prebujanju **služijo kot kompas** na poti iskanja skozi labirinte življenja.

A očitno tudi to še ni dovolj. Zadnja leta sem svojo **znanstveno strogost in umetniško poglobljenost** prevesila še drugam: v **domišljijiški svet zgodb in pravljic**. Tako sem zastavila še eno **ново knjižno serijo** z naslovom **Preja večnosti / prejo duhovnih zgodb in pravljic**, ki se prav tako kot vse moje druge knjige **spogleduje z dediščino naših planetarnih prednikov. Starodavne modrosti, ki so povsod v svoji biti enake** ali so si vsaj podobne (le poimenovanja so različna), naj bi odmevale tudi v pravljicah **za velike in male otroke**, za tiste, ki jih zanimajo pota duha in ki so uspeli ohraniti v sebi otroško zvedavost. Dne **22. novembra 2013** smo se v Festivalni dvorani zbrali, da bi **počastili 35-letnico delovanja našega ansambla Trutamora Slovenica / Vedun** ter da se **po štirih desetletjih samohodskega etnomuzikološkega raziskovanja** poveselem opravljenega (mnogih študij in knjig ter audio-vizualnih del). Vsem težavam in naporom navkljub. Hkrati pa smo na ta dan pospremili v svet prvo knjižico iz nove knjižne serije **Preja večnosti duhovnih zgodb in pravljic**, knjižico z naslovom **Potovanje na vrh Svete gore / Pravljica o življenjskem iskanju in prebujanju**.

Zvaneči so bili **naslovi naših koncertov** v minulih desetletjih: prvi so nosili naslov **Slovenska ljudska glasbila in pesmi**, nato so sledili koncerti z naslovom **Zvočnost slovenskih pokrajin, pa Zvočnost slovenske duše; Pesmi o kralju Matjažu; Mit in mitično v slovenskem glasbenem izročilu; Življenje in smrt v slovenski ljudski pesmi; Zvočni spomin naše glasbene dediščine; Decembrska obredja naših prednikov** oz. od Miklavža do Treh kraljev (te koncerte smo izvajali še v času socialistične Jugoslavije in prvi na Slovenskem javno predstavljali ljudske obredne in božične pesmi v času, ko so bile še nezaželjene). **Koncerti ansambla Vedun** pa so nosili naslove: **Zvočna preja z glasbili ljudstev sveta; Modrost preteklosti za prihodnost; Zdravilni zvok pesmi in glasbil ljudstev sveta; Zvočni skok v novo zavest in prebujanje spečih sposobnosti nove dobe; Zvočna preja Zemljinih svetih pesmi in zvokov ob glasbilih ljudstev sveta; Blagozvočne vilinske strune poletja** (pa jeseni, zime in pomladi); **Šamansko potovanje po zvočnem bogastvu duhovnih tradicij sveta; pa Zvočne podobe prebujene ljubezni in Brezmejne pojoče vezi telesa in duha ...**

Vsaka zvočna minuta, ki smo jo podelili poslušalcem na koncertnih odrih, je zahtevala najprej leta **raziskovanja, terenskega in arhivskega študija, nato zvočnega oz. ansambelskega iskanja**. Nismo restavrirali samo glasbil, temveč tudi zvočne podobe ljudske glasbe. Življenje me je do sedaj **vodilo skozi več kot 25 ustvarjalnih in osebnih revolucij**: ene sem opravila na področju **znanosti**, druge skupaj s sodelavci glasbeniki na področju **umetnosti in v pedagogiki**; nekatere sem morala izpeljati na področju **duhovnih iskanj in raziskovanja zavesti**. Vse pa so se v zadnjem desetletju **povezale v eno samo navdihujoče iskanje**, ki mu še vedno ni videti konca. **V iskanje bit-nosti zvoka in zvočnih sporočil**.

Za svoje delo smo prejeli **številne nagrade in priznanja**, tako na področju **znanosti in umetnosti, pedagogike ter duhovnih iskanj in prizadevanj**. Vendar nam največjo nagrado pomeni to, da naša

glasba, sedaj izvajana v širjavah transcendentalne zavesti, razkriva korenine slovenstva ter globine lastne bitnosti in identitete. Da je naše muziciranje **po desetletjih učenja, raziskovanja** in koncertiranja končno **doseglo še učinkovit harmonizirajoči efekt (bistvo zvoka in glasbe iz davnine!)**, ki zmore poslušalcem **razširjati duha in jih voditi v višja stanja zavesti**. V svetove onkraj. Upam si reči, da se morda nihče na Slovenskem ni tako silno poglobil v zvočne dimenzije, v slišni in neslišni zvok, kot naš ansambel. **Ne zanimajo nas obrtniške glasbene spretnosti, temveč doseganje globin in širjav glasbe oz. zvočnih obrazcev in kod**. Kljub temu, da sedaj v poltransu tkemo **nepredvidljivo zvočno prejo trenutnosti**, vanjo še vedno kot kustoski vpletamo **neizkrivljeno glasbeno izročilo prednikov**, drobce iz naše bogate zvočne zakladnice. Dolgoletna rutina nam je podarila nelahko sposobnost, da **vklapljamo in izklapljammo spomin in um ter se spuščamo tudi v svetove tišine** (kjer ni vpletanja uma) in v katerih lahko **izslišimo Pesem veselja in Zemlje, šepet ali dihanje višjih dimenzij resničnosti. Zvočnih resničnosti**. Sprva je bilo težko. Če hočeš odpeti neko pesem, potrebuješ namreč pomnenje. Ko pa želiš med poslušalce prenesti spontani vódeni zvok, je um ovirajoč. Na začetku smo se lovili. In lovili smo drug drugega. Sedaj nam to že mnogo bolje uspeva. Kadar **smo vsi v trans-zavesti**, se vse odvija, kot se mora. Tako **brez našega vpletanja nastajajo nepričakovane in čudovite zvočne podobe**. Dokaz povezanosti duhovnega in fizičnega. Neslišno se preljuje v slišno. Zrcalo vsepovezanosti.

Slovenija je kot mavrično pisana krogla. Sestavljajo jo zelo različne in svojstvene pokrajinske identitete. Izjemna pestrost se izkazuje v zvočnih podobah slovenske ljudske glasbe, v zvočnem jeziku slovenskega etničnega prostora, ter nakazuje **svojstveno filozofijo življenja**, katere korenine sežejo v obdobje starega veka in prazgodovine. Ljudska glasba pa izpričuje nekaj, kar smo **dandanes izgubili – prebujeno kozmično zavest. Ljubezen duše. Zavest o povezovanju Zemlje in kozmičnih ritmov**, v kateri je lepilo in vezivo zvok. **Izgubili smo zavest vsepovezanosti in celote**. Toda tudi dandanes, zavedajoče ali nezavedno, še vedno enako kot prednamci **iščemo čarobnost zvoka in življenja. Življenje je zvok in zvok je življenje**. Upam le, da mi bo in nam bo **nekega dne uspelo docela dojeti in razkriti vse njegove razsežnosti; vse ravni kozmične zvočno-energijske kirurgije**, ki je v preteklosti **plemenitila in uspešno uglaševala svet**, naravo in vsa živa bitja. **V tem tiči bit mojega in našega znanstvenega, umetniškega in duhovnega poslanstva**. To je srž vseh mojih prizadevanj kot **pionirke** (na Slovenskem in v svetu) v **raziskovanju učinkovanja zvoka na živa bitja in okolje**. Dokler ne prispemo do konca poti, ta misija ne bo končana. A zdi se, da smo že zelo, zelo blizu.

Ansambel Trutamora Slovenica (sedaj Vedun) mi že ves čas pomaga **vse odkrito na polju znanosti kar se da hitro restavrirati v koncertni obliki in podeliti ljudem, saj občutenje mnogodimenzionalnega bitja v oktavah veselja, duha in telesa še kako potrebujejo**. Naj mi bo in naj nam bo torej dano! Zaslužimo si, ker je to naša **dolžnost in pravica**.

Moji sodelavci imajo skupaj z menoj tole željo: da vam kar se da uspešno razkrijemo **zvočne podobe Zemlje, opojnost zvoka in njegov navdih ter njegovo moč, njegovo sladkost in opojnost**, pa tudi njegovo **ostrino in kirurške zmožnosti** v razgrajevanju življenjske grenkobe in žalosti, če je tako potrebno.

Na dandanašnjih koncertih predstavljamo predvsem neobičajne, zanimive in **čudovite melodije ter pesmi iz našega staroslovenskega izročila**. Nekatere se spogledujejo še z **indoevropsko dediščino**, pa s staroselsko, keltsko, ilirsko in slovansko. Ta ozvočena sporočila šepetajo **o slovenskem prepišnem področju sredi Evrope** ter o slovenski deželi, kjer so nastali ti zvoki, melodije, ritmi, harmonije. Kdajpakdaj zadišijo po oddaljenem **Orientu, stari Grčiji in Egiptu**, imajo lahko pridih **vzhodnoslovanskega šamanizma ali zahodne mediteranske mističnosti in srednjeevropske ustvarjalnosti**.

Moje male cimbale, ki so me zvale v to življenjsko zvočno avanturo in sem se v najstniških letih že na prvi pogled nasmrtno zaljubila vanje, sedaj na koncertih le še redkokdaj zazvenijo. **Prepuštile so mesto** mnogim drugim glasbilom. Sedaj se oglašajo in zveni predvsem ansambel Vedun. **Ve-dun**, mogočna beseda, ki izhaja iz indoevropske besede **vidja**, to je **vedeti ali videti**. Ime Vedun označuje **staroslovanskega Boga, ki je zdravil z besedo in zvokom**. Saj ni v našem izročilu boljšega imena za naša prizadevanja, kajne?

Poleg slovenskih malih in velikih cimbal sedaj v ansamblu Vedun zazveni še sibirski **čartan**. Poleg **bordunskih citer drsovc** se oglašajo še arabski **gimbri**, balkanske in turške **tambure**, grški **buzuki** in havajske **ukulele**. Slovenske **violinske citre** kdaj pa kdaj odstopijo svoje mesto srednjeveškemu **godalnemu psalteriju**. Slovenske **trstenke, piščali in nunalce** zazvenijo poleg **indijanskih in različnih azijskih piščali**, tudi takih, ki se jih igra z nosom. Najavijo pa jih **balijski zvonec**, obredne **školjke**, **tibetanski rogovi** in slovaške **fujare**, ki zvenijo tako, kot bi poslušali peti veselje. **Prazgodovinske koščene piščali**, slovenske in tuje, odpirajo ali zaključujejo koncertna zvočna obredja. **Glinene okarine, žvegle in frule** najavljajo človeškemu glasu podobne barvne odtenke. **Ustne harfe ali drumlice** pritegujejo poslušalce s svojim pritajenim zvokom. **Zveneče palčke** Aboridžinov, Havajcev in Indonezijcev prijateljujejo z majevskimi **ropotuljami, s tolkalci in z drgalci** ter ropotuljami različnih dežel, s srednjeveškimi, ljudskimi in **šamanskimi bobni**, z egipčansko **darabuko**, z balkanskimi, indijskimi in marošskimi **defi** ter afriškimi **sansami**. Vsa ta glasbila in zvočila pa se spoštljivo umaknejo blagozvočnim **himalajskim in tibetanskim skledam** ter mogočni **kristalni pojoči skledi**. In še bi lahko naštevali. **Človekova ustvarjalnost je res neizmerna**. Še posebej zvočna.

Koncerti postajajo vse bolj zahtevni. Na njih predstavimo **od 30 do 50 glasbil** z vseh celin, združujejo pa igranje na **neobičajna in tudi že pozabljena glasbila**, pa seveda tudi **petje, starinsko in nenavadno**, poleg tega pa še **govorjeno besedo in zvočno kirurgijo**. Včasih se odvija tudi **vse hkrati**. Nežno petje in iskanje sozvočij se izmenjuje z glasnim, alikvotnim in **grlenim petjem**, pa tudi s prepevanjem **na bordun in ojkanjem**. Zvočne slike se medsebojno dopolnjujejo in sestavljajo ter **bogatijo zvočne podobe Zemlje**.

Simbolika slovenskih pesmi je izjemno pesniška, čeprav prikrita, predvsem pa je večplastna in razgrinja pota slovenskega življa in njihovega duha. Toda le kdaj se je v naš prostor ugnezdila silna **enostavnost in žaljivo duhovno siromaštvo**, na katerem temelji današnja **popularna glasba**, še posebej t. i. **narodnozabavna glasba**, prikradlo pa se je celo v ustvarjanje **etno-ansamblov**, ki prav tako **izkrivljajo**

tisočletja dedovano glasbeno izročilo in modrosti, ki so se čudežno ali bolje zaradi vestne predaje izročila naših prednikov sledečim generacijam **ohranile vse do 20. stoletja?** V naši slovanski in slovenski pesmi, **nastali v kozmično-zemeljski zavesti**, so bili **nekdaj živi tudi kamni**. Med enakovredne partnerje v življenjskih skupnostih pa so sodile tudi **živali, drevesa, bilke, celo potoki, reke in gore**. **Toda kdo ve kdaj že je zatajil Slovencev zgodovinski spomin?** Naši predniki so se še stoletja **spominjali junakov** iz davne preteklosti in z glasbo **prenašali sledečim rodovom modre misli o zakonitostih bivanja** ter opevali dejanja legendarnih junakov (kot so npr. kralj Matjaž, kraljevič

Marko ...). Pripovedovali in peli so celo o prvobitnem **kreativnem impulzu veselja in življenja, o tišini nič**, iz katere se je porodilo veliko dejanje **Stvarjenja / Veliki pok**. **Spomin sodobnega človeka ne seže dlje od desetletja ali dveh** (zgodovinpisci so izvzeti). **Žal tudi mnogih etnomuzikologov oddaljenejša zgodovinska obdobja ne zanimajo**, ljudsko glasbo pa sodijo le po svojih raziskavah iz druge polovice 20. stoletja. Vendar (tudi moje) raziskave kažejo na **drugačno zvočno sliko naše glasbene tradicije**. **Na povsem drugačno glasbo in izvajanje**. To dvoje nas zanima. **To oddaljeno glasbeno snovanje preteklosti postavljamo na ogled in v poslušanje**. Da bi slišali drugačno glasbo, ni treba daleč. Morda le stoletje ali dve nazaj. Toda le kaj je stoletje v primerjavi s 4,6 milijarde dolgo zemeljsko evolucijo?

Nekatere ljudske pesmi, zlasti **obredne**, opevajo **vsepovezanost**, še zlasti pa **povezovanje z Nebom in Zemljo**. Glasbila, tako slovenska kot tuja, pa s svojimi zvočnimi zmožnostmi in tudi z uglastitvami

prišepetavajo o danes prezrtih dimenzijah duha, duše oz. o zavesti, o (še neodkritih) ravneh resničnosti, o davnih velikih spoznanjih in učenjih o so-zvenenju.

V naših izvajanjih si v zadnjih letih privoščimo še nekaj **novega: slovensko glasbeno izročilo umeščamo v svetovne okvirje.** V glasbeni užitek ponujamo **podobnosti in različnosti**, ki se zrcalijo v glasbah sveta. Naši glasbeni koncerti ponujajo poleg glasbenih in duhovnih razsežnosti tudi **svojevrstno zvočno primerjalno študijo. Poslušate lahko glasbo različnih življenjskih nazorov.** Naši koncerti so sedaj posvečeni v prvi vrsti **duhovni in zvočni alkimiji uma in čustev.** Naše izvajanje je **prežeto s čarobnostjo, ki ne pozna časa, niti etničnih meja.** V svoji biti je naša glasba **brezmejna in brezčasna – pravzaprav večna.**

Zvok je višjedimenzionalni jezik. Ubesediti povsem ga ni mogoče. Naj torej »govori« in poje sam. Navdihuje, sprošča, ureja, ozavešča, razkriva prikrito in skrito ter celo ureja oz. zdravi. Predvsem pa **uglašuje in plemeniti naš svet ter našo prisotnost; tu – v snovnem in nesnovnem svetu hkrati. V trenutku, ki ga živimo.**

Kot rečeno, **noben zvok v naših izvedbah ni nikdar več ponovljiv.** Saj tudi v isto reko ne moremo stopiti dvakrat. **Zvok je valovanje, ki valovi kot reka.** Ne more se ponoviti **na ravneh duha in energije** nikdar več, saj živimo in doživljamo svet linearno, v katerem se (frekvenčno) zvočno valovanje nenehno spreminja. Čeprav se zdi, da je nek **zvočni obrazec odpet ali odigran enako kot pred stoletji ali tisočletji, je vendar drugačen. To drugačnost prinaša svojstvena energija trenutnosti.** Tudi ljudje smo **unikatni in neponovljivi,** prav tako kot tudi trenutnost našega druženja, naš večer ali naš **koncert,** v katerem bomo **glasbeniki-terapevti na šamansko-svečeniški način sozveneli z vami, tudi kot mediji za prvobitno neslišno življenjsko energijo, ki se čudežno preliva v slišne zvoke, harmonije in ritme.** Naj bo ta zvok tih ali glasen, opojen, čaroben, prodoren ali sanjav, **vedno z duhom prepojen in z življenjsko močjo pregneten.** Naj **razgradi, kar mora** v teminah nezavednega, na plano pa **privabi, kar je potrebno za sozvočje, pa tudi vse tisto, kar o sebi in svetu še ne vemo.** Naj se **dogodi čudežna magija zvoka, duha in življenja,** v katerem človek ubrano in zavestno zveni z radostjo življenja, pa **tudi z zasmrtjem in v dimenzijah onkraj.** Vse to naj se odvije na ravneh duše ali s **svečeniško noto. S svetim.**

Moja šola oz. katedra **Veduna – slovansko-pitagorejska katedra za razvoj zavesti in harmoniziranje z zvokom** – deluje kot veliko združenje. V njej postorimo vsako leto ogromno brezplačnega dela ter **darovanja.** V njej tečajnike **učim in ozaveščam v prvi vrsti o zakonitostih bivanja in o moči zvoka.** Zadnja leta smo izvedli tudi **številne brezplačne koncerte in sicer z željo, da bi ljudem pomagali širiti zavest in zavedanje** ter jim pomagali pri (samo)urejanju in (samo)zdravljenju življenja, duha in telesa. Tako **ansambel vse bolj angažirano (tudi družbeno)** opravlja svojo misijo in vlogo; pa ne samo na Slovenskem, temveč tudi na tujem. Tudi sicer vsakoletno opravimo mnogo prostovoljnega dela, da lahko damo tistim, ki nimajo – **še zlasti živalim. Tako raziskovalno kot tudi umetniško delo in pridobivanje dragih glasbil financiramo iz lastnega žepa.** Zato smo še posebej hvaležni, da smo tokrat za izvedbo jubilejnega koncerta dobili podporo Ministrstva za kulturo.

VEDUNA

SLOVANSKO-PITAGOREJSKA
KATEDRA ZA RAZVOJ ZAVESTI
IN HARMONIZIRANJE Z ZVOKOM

Razvrednotenje našega glasbenega in duhovnega izročila je dandanes strahovito in naglo, je v oči in uho vpijoče. Ter srce parajoče. **Čas je res krut za t. i. »resne« ustvarjalce,** še zlasti za tiste na področju (ljudske) glasbene dediščine. Nismo in **nikoli ne bomo »zabavnjaki«**, ki dobro tržijo svoje početje in polnijo dvorane z modno obdelano glasbo in neosveščeno publiko. Še vedno smo **zanesenjaki in samohodeci, kustosi v galeriji zvoka slovenske, slovanske in svetovne dediščine, don Kihoti,** kot so nas imenovali glasbeniki kritiki. Verjamemo, da imajo **naša prizadevanja smisel, namen in pomen, tako kulturni kot zgodovinski.**

Kdo torej še pozna svoje lastno izročilo? In ali ga sploh še kdo zna umestiti v svetovne okvire, kar si prizadevamo v zadnji tretjini našega ustvarjanja v ansamblu **Vedun? Restavriramo, brišemo prah s terenskih posnetkov** ter vse odkrito predajamo poslušalcem, a **brez modnih olepšav, prizvokov countryja,**

rocka, turbofolka ... **Naj se vendar ve, kako zveni (ali bolje – je še pred kratkim zvenela) slovenska duša in nas spomni, da imamo svojo bitnost – tudi zvočno; svojo identiteto, svoj glas, barvo in pesem ... In da nismo le ponižni in predani hlapci tujerodnega, kot se vse prevečkrat izkazuje.**

S svojimi etnomuzikološkimi (tudi skupaj z arheologi) in koncertnimi raziskavami in prizadevanji sem in smo pokazali še več: **da je slovenski prostor pred tisočletji, v oddaljeni prazgodovini, ustvaril prve zametke glasbene umetnosti; na naših tleh se je v srcu današnje Evrope rodila prva umetniška ustvarjalnost naših pradedov (s koščeni piščalci iz medvedje čeljustnice in z golenico iz Divjih bab). Življenjska filozofija naših davnih in planetarnih prednikov je brezčasna in večna.** Njihova modrost je še danes dragocen opomnik tudi sodobniku, ki enako kot prednamci išče bit življenja ter vodila za mir, srečo in obilje.

Smo star in nismo star ansambel. Z dolgim stažem gotovo. Tine s svojo mladostjo pomlajuje mojo in Mojkino odrsko in glasbeno preizkušnost. A navkljub štiri desetletja dolgim prizadevanjem naših izvajanj **večina še vedno ne pozna**, mladi rod pa sploh ne. Zakaj? Tudi zato, ker **ne sodimo med t. i. zabavnjake, pa tudi v okvire klasičnih glasbenih prizadevanj ne.**

Trudimo se le muzicirati s **kvalitetami klasične glasbene umetnosti**, kar ni vedno lahko, saj so mnoga **ljudska glasbila tehnično tudi nedodelana** in nadvse preprosta ter imajo tudi svoje omejitve. Pravzaprav **ne sodimo nikamor. V noben glasbeno opredelitven predalček.** Zato nas težko najdete na običajnih koncertnih odrih. **Odkrivamo svojo pot in hodimo po njej – sami.**

Glasbenik-svečenik ali bolje svečenik-glasbenik **lahko celovito dojema zvočni jezik (glasbo) šele pri starosti okoli petdeset let**, zatrjujejo starodavne modrosti. Tedaj šele docela **razume zakonitosti** bivanja in vserazsežnosti zvoka; **bit in bitnost, harmonijo ali blagozvočje Stvarjenja**; dogajanja v življenju in ključne modrosti.

Naša koncertna prizadevanja so **apel in klic proti osiromašeni in skomercializirani glasbeni brezdušnosti.** A nekdo mora ostati zvest sporočilom preteklosti – za prihodnost. **Nekdo vendar mora biti kustos v muzeju zvočnih podob davnih prednikov**, tako slovenskih kot planetarnih. Varuh preteklosti. Da se ne izgubimo in ne pozabimo tisočletja dedovanih zakladov. **Da ne zgrešimo poti in ne presahne tok ali reka sporočil iz davnine, ki je neštetim rodovom pred nami pomagala živeti, razumeti, začutiti svetove zvoka, domišljije in duše**, ter jim ob izbranih zvokih **omogočila okrepitev za borbo z nepopolnim v sebi in v svetu, ki ga živimo.** Zvok, pesem, napevi, glasba **imajo to moč.** Vendar le, če zvočne podobe ustvarja **odprti um in široko razprto srce.**

Naši koncerti niso le koncerti. So hkrati tudi obredja in zvočna kirurgija. Sodijo med posebna doživetja. So **iniciacije v potrebne spremembe in v novo ter hkrati pomoč pri iskanju ravnotežja in življenjske harmonije; ključni, ki odpirajo portale v doživljane novih svetov duha ali zavesti.** Na koncertih operiramo tudi s kirurškim zvočnim orodjem (spontanim **vódenim zvokom**), ki povezuje Nebo in Zemljo z Virom življenja, z Univerzalno Inteligenco, z duhom ali nesnovnimi svetovi, s snovnim ali telesnim.

Svet je velika, velika družina. Je pestro in raznoliko ogledalo. Slovenci smo del te družine. Z našim izvajanjem želimo **prebuditi mehko slovenske duše. Prebuditi sebe in planet. Zdaj.** Kako je to mogoče najlepše in najhitreje napraviti? **Z zvokom, s pesmijo, s sozvočjem**, ki zveni blagodejno. **Z blagozvočjem torej.**

V novem tisočletju človeštvo zaključuje predhodno obdobje zemeljske rasti. Indijanci bi rekli: čas četrte Zemlje. **Gremo v sledečo (»peto«) Zemljo. V širše in bolj zavestno življenje ter doživljanje stvarnosti. A se borimo s procesi preobrazbe.** Melje nas kot že dolgo ne. Kar se dandanes dogaja, je **zrcalo spreminjanja (ne recesije). Kar ne gre zlahka, gre z revolucijskimi prijemi. Vsaka revolucija je istočasno tudi evolucija** v naših glavah in razmišljanjih. Ter posameznih deželah. Zgodi se lahko, ko je steklenica spoznanj polna. Ko so pogoji za premik vzpostavljeni. Nič drugače tudi ni na glasbenem področju.

Morda je čas, da vsaj na kratko povzamem **moje in naše najpomembnejše ustvarjalne revolucije**, 30 po številu – do sedaj. Kaj smo torej počeli prvi ali edini. Prva je gotovo bila terensko, arhivsko in etnomuzikološko **raziskovanje slovenskih ljudskih glasbil ter njihove zvočnosti (od leta 1970)**, čemur je sledila tudi **postavitev na oder oz. njihova arhivska rekonstrukcija**, v obliki animacijskih koncertov pa kot učni program tudi v naše in celo tuje šole. Sledilo je obujanje **pozabljenih slovenskih ljudskih pesmi**, ter njihovo **koncertno predstavljanje**. Deset let smo bili edini na Slovenskem. Skupaj z ansamblom **Trutamora Slovenica** in kasneje z **Vedunom** smo tudi prvi (in edini) **na avdio in video nosilcih zvoka restavrirali slovensko ljudsko glasbeno izročilo in jo tako ohranili zanamcem**. Logična posledica teh prizadevanj je bila tudi **iskanje podobnosti in različnosti tujerodnih glasbenih izročil z našo glasbeno dediščino**. Kot prva ženska, ki igra buzuki, sem to »moško« glasbilo postavila na koncertni oder po žensko, z nežnimi improvizacijami in vódenim zvokom. Veliko prahu je med znanstvenimi krogi dvignila moja teza,

da lahko **spoznanja subkvantne fizike razložijo vzgibe zavesti in ustvarjanja** ter torej odgovorijo tudi na etnološka in etnomuzikološka vprašanja čemu in zakaj je tako kot je, zakaj je zvočno izražanje takšno kot je. Dvajset let zatem je zamisel jasnejša. Revolucija **povezovanja različnih glasbenih jezikov** na koncertnem odru je bila logična, prav tako **povezovanje ljudske in t. i. visoke umetnosti** (v ansamblu **Truta**). Sledeča revolucija je bila pravzaprav nujna: **raziskovanje in iskanje po lastni in tujerodnih duhovnih modrostih** (kar sem popisala tudi v svoji knjižni seriji **Kozmična telepatija**). Sledilo je pionirsko raziskovanje (tako v domačem kot v svetovnem merilu) **razsežnosti in moči zvoka**, kar je narekovalo **preučevanje delovanja zvoka na živa bitja in okolje**. Zvok je tehnologija preteklosti, pa tudi nove dobe. Ni kaj, iz zapisanega se je rodilo **muziciranje v transcendentalnem stanju zavesti. Kanaliziranje t. i.**

vódenega zvoka skozi širjave naše zavesti **onkraj misli in uma** je gotovo bila ena najpomembnejših evolucij **našega glasbenega ustvarjanja in mojega duhovnega poučevanja**. Od tu je bil le še korak do nove pomembne revolucije: **do izjemne in tudi v svetu silno redke zvočno-energijske kirurgije**, ki je pomagala že mnogim. Prvi na Slovenskem smo začeli **delovati z zvokom v t. i. šamanskem poltransu, kar je sicer starodavna, a nadvse čislana tehnika glasbenikov-svečenikov-zdravilcev**. V letu **2000** sem se spustila še v eno izjemno avanturo – **trajno v življenje brez običajne (trdnosnovne) hrane**, čeprav sem prvega tovrstnega izkustva bila deležna že leta **1994**. Postala sem **kozmični telepat** oziroma **medij** za prvobitno (kozmično, zvočno) valovanje življenjske energije, ki sem jo lahko pričela podarjati tudi tistim, ki jo za ravnovesje potrebujejo, kar je pomenilo nov izziv in novo izkušanje neslišnega, a zaznavnega zvoka. Od tedaj tudi sama živim od kozmične hrane oziroma prane. V zadnjem desetletju 20. stoletja sem skupaj z **arheologi raziskala in znanstveno potrdila prazgodovinska glasbila iz kosti** ter skupaj z njimi napravila tudi **za svet pomembno študijo o najstarejšem glasbilu na svetu – piščali iz medvedje golenice iz najdišča Divje babe**. Na prelomu v novo tisočletje so se vsa moja duhovna in glasbena iskanja strnila v novem podvigu: **v obujanju slovanske duhovne poti oziroma slovanske misterične šole – z imenom Veduna**. Pridobljeno znanje se je prelilo v **ново pot (in staro hkrati)**. Osebna duhovna doživetja in spoznanja, dobljena v stiku z modreci različnih kultur, so narekovala **novi revolucionarni duhovni tehniki**, ki ju je bilo treba še ponuditi ljudem: **kozmično resonanco** za uglaševanje samega sebe in **kozmične iniciacije**, ki so še vedno velika redkost tudi v svetovnem okviru. Prva v našem prostoru (pa verjetno tudi v svetovnem) na t. i. **intenzivih** oziroma tečajih moje šole / **katedre Veduna** (ustanovljene kot prve te vrste pri nas) zainteresiranim predajam že od leta **1995 teoretsko in praktično znanje modrosti iz različnih kultur in izročil**. Kot prva na Slovenskem **že 20 let ljudi poučujem o močeh zvoka in njegovi urejajoči rabi**. V svojih knjigah iz serije **Kozmična telepatija** pa tudi **prva poskušam razložiti učinkovanje zvoka z novodobnimi znanstvenimi dognanji**, pa seveda tudi z lastnimi izkustvi. Vrh te steklene ali svete gore pa pomeni nova knjižna serija **Preja večnosti, tkanje duhovno-prebudniških zgodb in pravljic**, v katerih si podajata roke domišljija in stvarnost. Moto vseh iskanj in delovanj je **povezovanje znanosti, umetnosti in duhovnih učenj različnih časov in kultur, pa obujanje tega**, kar nam tudi v današnjem času more še vedno **učinkovito služiti**. Je to vse? Ne vem. Morda me in nas še kaj enako izjemnega kot v minulih desetletjih preseneti tudi v prihajajočih letih. **Se veselimo vsega novega, še zlasti pa drugačnega!**

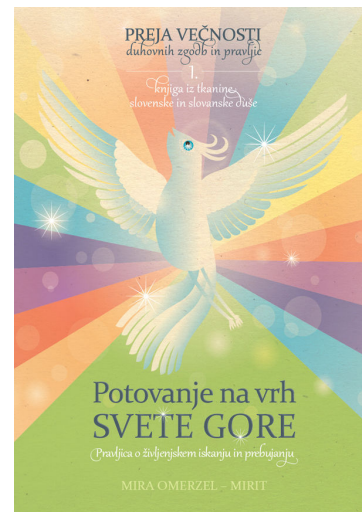
Ker vsi skupaj ustvarjamo prihodnost, smo mnenja, da tole naše pisanje ne more škodovati, le koristi lahko. In če bi si res hoteli **odstreti vpogled v lastno izročilo, ki razgalja korenine oz. identiteto Slovencev, bi verjetno veljalo dati priznanje ljudski glasbi sami in njenemu ohranjanju v izvirnejši obliki**. Ne nam – temveč tovrstnim prizadevanjem! Žal je bilo za glasbeno izročilo našega prostora vedno premalo posluha in prostora, tako v TV programih kot na koncertnih odrih. Pravzaprav smo arhivskemu rekonstruiranju ostali pri nas zvesti le mi (Trutamora Slovenica, sedaj Vedun).

Počasi **odhajamo** z našega kulturniškega odra. **Slovcem smo podarili številne plošče, zgoščenke, študije, TV in radijske oddaje ...** Da ne bi prezrli. **Da ne bi nikoli pozabili**. Kdor namreč pozabi na svoje korenine, na svojo identiteto, je **lahak plen tujerodnih pridobitniških nagovarjanj (trženj)** in »vojn brez puške«. **Pesem in glasba zmoreta seči do srca in globin uma**, podzavestnega in nadzavednega. Imata **moč ozaveščanja in prebujanja** skritih vsebin duha ali duše. A ta skalpel je **mogoč le v čistem zvoku razprte zavesti, v spoštovanju preteklosti in povezovanju preteklosti s sedanostjo – za prihodnost**. Naj bo tako!

Res nas zanima, **kakšna energija ali svetloba zvoka se bo spustila med nas, skozi nas – za vas. Kakšni bodo zvočni darovi in njihove barve ob poslušanju naših izvajanj?** Ti darovi bodo prisotni z vami vsaj še nekaj dni zatem. **Ni pomembno, katere pesmi bomo odpeli, temveč kako bodo izvedene, s kakšno energijsko obleko, koliko zavestno, koliko srčno ...**

Naša pot je jasno začrtana: terenskemu etnomuzikološkemu raziskovanju na slovenskem etničnem prostoru sledi oživljanje arhivskih in terenskih zapisov. Sprva le oživljanje slovenskega glasbenega izročila in v pozabo tonečih glasbil se je moralo **razširiti tudi na različne kulture sveta; pa na raziskovanje glasovnih razsežnosti in ljudskih pesmi (slovenskih, evropskih in drugih kultur), kar vodi v raziskovanje duhovnih dimenzij zvoka, v odkrivanje moči in rabe učinkovitega zvoka ter ritmov pri vzpostavljanju ravnotežja živih bitij; v razvijanje kozmične zavesti in igre v transcendentalnem stanju oz. transu; v iskanje razumevanja simbolnih podob in sporočil v mitologijah in starodavnih obredjih različnih kultur ter glasbeni dediščini sveta; v iskanje urejajočega zvoka in zvočnih podob Zemlje – vse do globin izjemne zvočno-energijske kirurgije, ki v naša življenja prinaša čudežne moči in sposobnosti zvočne igre, kar življenje pravzaprav je. Naši koncerti sedaj z glasbili in pesmimi ljudstev sveta ponujajo tudi vpogled v različne življenjske filozofije in čase ter bivanjske zakone.**

Da pa bi bile **zgodbe življenja vseh nas kar se da pravljicne**, k jubilejnemu koncertu pristavljamo še **promocijo prve pravljice** iz moje nove knjižne serije z naslovom **Preja večnosti** duhovnih zgodb in pravljic, ki prav tako temeljijo na večnih oz. brezčasnih modrostih različnih ljudstev, kultur sveta in civilizacij. Prva knjižica z naslovom **Potovanje na vrh Svete gore / pravljica o življenjskem iskanju in prebujanju**, ki se naslanja na staroslovenska duhovna sporočila oz. na občečloveško modrost o smislu življenja in potovanja, **je že tu ter na voljo** vsem, ki svoje iskanje življenjskih resnic radi bogatijo tudi z domišljijo in pravljicnimi svetovi (beri informacije o tem knjižnem projektu).

Hvala, ker ste prebrali tole razmišljanje. Zdelo se mi je in nam je vredno, da Slovcem predamo ta sporočila. To smo dolžni naši glasbeni dediščini.

Mirit